діяльність після закінчення навчання японці сприймають як продовження перебування у спільноті професіоналів, яке вимагає лояльності до керівництва, надання переваги колективним інтересам над індивідуальними, дотримання ціннісних орієнтацій команди, постійної участі у співпраці та житті громадянського суспільства.

Окремої уваги заслуговує професійна підготовка японських менеджерів, які покликані створювати і підтримувати групову гармонію «ва», де б вони не працювали [6]. Про якість цієї підготовки, яка складається з двох етапів, свідчить той факт, що японські керівники вважаються одними з найосвіченіших у світі. На першому етапі вони отримують спеціальну освіту в університеті. Майбутні менеджери нижчої і середньої ланки в основному вивчають управління персоналом, психологію, соціологію; беруть участь у ділових та рольових іграх, аналізі виробничих ситуацій, моделюванні професійної діяльності. Підготовка менеджерів вищої ланки зосереджена на вивченні ними різних аспектів прояву людського фактору. При цьому загальнопрофесійні курси галузевого плану в навчальних програмах або відсутні, або представлені в дуже незначній кількості. Натомість, велика увага приділяється соціально-психологічному тренінгу, який враховує національні особливості і традиції.

Після успішного закінчення першого етапу підготовки менеджера починається другий – спеціальна підготовка у фірмі. Японці вважають, що менеджер повинен володіти щонайменше трьома обов'язковими вміннями: створювати групове «ва», тобто будувати відносини співпраці, партнерства, згоди серед своїх підлеглих; організовувати колективне прийняття рішень; бути лідером групи. Цим умінням японець навчається безпосередньо у фірмі за традицією «мінараі». Він проходить практику у більш досвідченого менеджера і переймає прийоми і методи його роботи. При цьому слід підкреслити, що вміння створювати групове «ва» вважається головним для менеджера. Жоден японець, незалежно від рівня його технічних і гуманітарних знань, не отримає можливість керувати людьми, якщо не вміє розвивати і підтримувати «ва» – груповий дух.

Звичайно, японські традиційні альтруїстичні цінності та принципи менеджменту не можуть бути автоматично перенесені в Україну, оскільки ґрунтуються на менталітеті японців, особливих формах родинного виховання та гуманістичних традиціях національної освіти. Проте саме педагогічний японській досвід гуманізації державної освіти становить для України значний інтерес і є вартим подальшого дослідження та впровадження. Так, наприклад, через гуманізацію вітчизняної системи дошкільної, середньої та вищої освіти можна спрямувати дітей та молодь на дотримання протягом усього життя альтруїстичних принципів колективізму, патріотизму, партнерства, співпраці, взаємоповаги всередині будь-яких професійних та суспільних груп, як по горизонталі, так і по вертикалі, Це, безумовно, значно прискорить і покращить вже розпочатий рух України до розбудови громадянського суспільства, від якості якого в значній мірі залежить її майбутнє в світовій спільноті демократичних країн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боярчук Ю.В. Состояние и проблемы школьного образования в Японии / Ю. В. Боярчук // Начальная школа. – 1991. – №10. – С. 88-92.
2. Детский сад в Японии. Опыт развития детей в группе / Пер. с яп.; Общ. ред. и послесл. В. Т. Нанивской. – М.: Прогресс, 1987. – 240 с.
3. Джуринский А. Н. Японское чудо: мифы и реальность. Школьное образование и воспитание в Японии: Учебное пособие для студентов пед. вузов / А.М. Джуринсикй – М.: Изд-во УРАО, 1998. – 64 с.
4. Лужери М. Изменения и транзакционный анализ. Ключи к иерархическому диалогу / М. Лужери. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.emergingchange.net 20 августа 2010 г.
5. Михайлюк Л.М. Національно-культурна специфіка та її відбиття в освітньо-виховній сфері (на прикладі Японії) / Л.М. Михайлюк // Культурологічні та психолого-педагогічні аспекти гуманізації освіти: Науково-методичний збірник / За ред. Г.О. Балла. – К.: Наукова думка, 1998. – С.53-63.
6. Почебут Л.Т. Организационная социальная психология / Л.Т. Почебут, В. А. Чикер. – СПб: Изд-во «Речь», 2002. – 298 с.
7. Свердлова Т.Г. Теоретичні засади процесу гуманізації освіти в Японії: дис. ...на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук / Т.Г. Свердлова. – Київ, 2006. – 180 с.
8. Хидео Сато. Начальная школа в Японии / Сато Хидео // Nipponia, 2001. – №16. – С.5-17.
9. Japanese Government Policies in Education, Science, Sports and Culture 1999. Education Reform in Progress. Tokyo, 2000. – 98 p.
10..美馬のゆり、山内祐平。未来の学びをデザインする。東京大学出版会. 2009－233 p.
11.上野淳。未来の学校建築 － 教育改革をささえる空間づくり。岩波書店 1999 ―11出版。
12.美馬のゆり不思議缶ネットワークの子供たち。ジャストシステム、1997－01出版 。
13.上野直樹。仕事の中での学習―状況論的アプローチ。東京大学出版会 1999－11出版。

УДК 378

Арістова Н.О.
Міжнародний Соломонів університет

ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВІДМІННОСТЕЙ ВИДІВ ПАМ'ЯТІ НА ВИБІР СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті на великому фактичному матеріалі розглядається питання впливу індивідуальних відмінностей видів пам'яті студентів на вибір методів, форм та засобів навчання при формуванні мотивації вивчення іноземної мови у вищих нелінгвістичних навчальних закладах.

Уточнена сутність поняття „технологія навчання". Проаналізовані класифікації видів пам'яті в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених.

***Ключові слова**: технологія навчання, методи навчання, форми навчання, засоби навчання, формування мотивації, види пам'яті.*

***Аристова Н.А. Влияние индивидуальных отличий видов памяти на выбор структурных компонентов технологии формирования мотивации изучения иностранного языка в высших нелингвистических учебных заведениях.** В статье на большом фактическом материале рассматривается вопрос влияния индивидуальных психологических отличий видов памяти студентов на выбор методов, форм и средств обучения при формировании мотивации изучения иностранных языков в высших нелингвистических учебных заведениях. Уточнена сущность понятия „технология обучения". Проанализованы классификации видов памяти в работах отечественных и зарубежных ученых.*

***Ключевые слова**: технология обучения, методы обучения, формы обучения, средства обучения, формирование мотивации, види памяти.*

***Aristova N. The influence of individual differences of memory types on the choice of structural components at technology of formation of a foreign language learning motivation in higher non-linguistic education establishments.** In the article, on large actual material, the question of influence of individual psychological differences of memory types on the choice of methods, forms and means of education at formation of a foreign language learning motivation in higher non-linguistic education establishments is analysed. The notion "technology of education" is cleared up. Classifications of memory kinds in the works of native and foreign scientists are analysed.*

***Key words:** technology of education, methods of education, forms of education, means of education, formation of motivation, memory kinds.*

Один з пріоритетних напрямів розв'язання стратегічного завдання державної політики нашої країни, а саме: вихід освіти України на ринок світових освітніх послуг дає можливість педагогічним колективам вищих навчальних закладів освіти формувати та впроваджувати в навчально-виховний процес нові моделі організації навчально-пізнавальної діяльності, розробляти та використовувати на практиці нові ідеї та педагогічні технології навчання та виховання, які б забезпечували не тільки подальше удосконалення навчально-виховного процессу, а й підвищення теоретичної та практичної підготовки кожного студента.

Для розкриття аспектів мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих нелінгвістичних закладів освіти була розроблена технологія навчання, головною метою якої є забезпечення професійної спрямованості змісту навчання для ефективного оволодіння студентами знаннями та вміннями з іноземної мови, що сприяє формуванню самостійної, творчої особистості майбутнього фахівця, його ерудиції, майстерності та конкурентноспроможності на ринку праці.

Для детальної розробки організації педагогічної технології формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих нелінгвістичних навчальних закладів визначимося з сутністю поняття цього терміну та основних характеристик педагогічної технології як системи.

Слід наголосити, що в педагогічних дослідженнях вітчизняних вчених (В.П. Беспалько [1–3], С.У. Гончаренко [4], С.М. Мартиненко [5], В.А. Сластенін [11], С.А. Смірнов [6], І.Ф. Прокопенко [9]) відсутня термінологічна єдність стосовно поняття „технологія навчання", і у сучасній педагогічній літературі можна зустріти різні тлумачення терміну „технологія навчання".

- Так, у педагогічному словнику С.У. Гончаренка [4, с. 331] технологія навчання за означенням ЮНЕСКО – це, в загальному розумінні, системний метод створення, застосування й визначення всього процесу навчання й засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодій, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти.
- Тієї ж думки дотримується С.А. Смірнов, вказуючи, що педагогічна технологія – «спосіб навчання, в якому основне навантаження реалізації функції навчання виконує засіб навчання під управлінням людини» [6, с. 251]. В.П. Беспалько вважає, що педагогічну технологію треба розглядати як змістовну техніку реалізації навчального процесу.
- Цінним для педагогічної практики є визначення педагогічної технології вченим І.Ф. Прокопенком, який під цим поняттям розуміє вивчення, розробку й системне використання принципів організації навчального процесу на основі новітніх досягнень науки й техніки. Автор стверджує, що педагогічна технологія – педагогічна система, в якій для підвищення ефективності навчального процесу необхідне використання різноманітних засобів навчання [9]. Іншої думки дотримується В.А. Сластенін, який під педагогічною технологією розглядає послідовну систему дій педагога, спрямованих на вирішення педагогічних завдань [11, с. 407].

Ми дотримуємося точки зору, згідно з якою педагогічна технологія – це система взаємообумовленої діяльності викладача і суб'єктів навчання, що реалізується за визначеними принципами, методами та формами навчання, які впливають на навчально-пізнавальну діяльність студентів і спрямовані на розв'язання поставлених навчально-виховних і розвивальних завдань вищого навчального закладу згідно з кінцевою метою та з ефективним використанням сучасних дидактичних засобів.

Нами було зроблено припущення, згідно з яким на оптимальність вибору стуктурних компонентів технології формування мотивації вивчення іноземної мови, а саме: методів, форм та засобів навчання – впливають індивідуальні властивості видів пам'яті студентів, які навчаються у

вищих нелінгвістичних навчальних закладах, адже при вивченні іноземної мови вони сприймають та запам'ятовують навчальний матеріал різними способами за допомогою слуху, зору, емоцій та рухів.

Психологи (С.Л. Рубінштейн [10], Ю.Л. Трофімов [8], А.В. Петровский [7]), досліджуючи механізми пам'яті, дуже слушно стверджують, що тільки один із способів сприймання навчального матеріалу домінує. Виявлення такого способу у студентів при вивченні іноземної мови допоможе викладачам вищих нелінгвістичних навчальних закладів вибрати найбільш ефективні принципи, методи, форми та засоби навчання, які, у свою чергу, будуть впливати на формування мотивації.

Для виявлення домінуючого способу сприймання інформації студентами вищих нелінгвістичних навчальних закладів визначимося із сутністю понять „пам'ять" та „сприймання". Так, Ю.Л. Трофімов у своїх висновках констатує, що пам'ять – це «відображення предметів і явищ дійсності у психиці людини в той час, коли вони вже безпосередньо не діють на органи чуття» [8, с. 217], а сприймання – це «відображення цілісних предметів і явищ при безпосередній дії подразників на органи чуття» [8, с. 185]. Вчений слушно додає, що у людини формуються цілісні образи навколишніх предметів, коли вона знаходиться в їх оточенні.

У свою чергу, А.В. Петровський та М.Г. Ярошевський під пам'яттю розуміють «процеси організації та збереження минулого досвіду, які роблять можливим його повторне використання в діяльності» [7, с. 264].

Вчені у своїх висновках констатують, що пам'ять не тільки пов'язує минуле суб'єкта з його теперішнім та майбутнім, а є однією з важливіших пізнавальних функцій, яка знаходиться в основі розвитку та навчання.

Так, з метою виявлення індивідуальних відмінностей видів пам'яті студентів при вивченні іноземної мови було проведено педагогічний експеримент, в якому був застосований метод анкетування.

Вітчизняні та російські психологи С.Л. Рубінштейн [10], Ю.Л. Трофімов [8], А.В. Петровский [7] виокремлють три основні види пам'яті: зорову, слухову та кінестетичну.

Американський учений Г. Рейнерт [12] відстоює іншу точку зору, згідно з якою існує чотири основних види пам'яті: зорова, слухова, кінестетична та образна, які й впливають на вибір методів і засобів навчання.

Так, Г. Рейнерт вважає, що студенти з домінуючою зоровою пам'яттю ефективніше сприймають навчальний матеріал зоровим способом, з опорою на текст.

Суб'єкти навчання, в яких домінує слуховий вид пам'яті, краще сприймають навчальний матеріал, коли слухають пояснення викладача. Таким студентам необхідно проговорювати отриману інформацію вголос або про себе.

Студентам із домінуючим кінестетичним видом пам'яті для сприймання навчального матеріалу необхідно виконувати деякі рухи або записувати пояснення викладача.

Студенти з домінуючою образною пам'яттю швидше запам'ятовують навчальну інформацію в малюнках, образах, схемах і таблицях.

Відповідно до припущення та визначеної мети цього педагогічного експерименту було сформульовано наступні завдання:

- виявити індивідуальні властивості видів пам'яті студентів, які навчаються у вищих нелінгвістичних навчальних закладах;
- визначити рівень розвитку видів пам'яті студентів;
- визначити індекс розбіжності для кожної групи студентів;
- згідно з результатами експерименту обґрунтувати вибір основних структурних компонентів технології формування мотивації вивчення іноземної мови, а саме: методів, засобів навчання та форм організації навчально-пізнавальної діяльності.

Було опитано 119 студентів I–II курсів юридичного, економічного та біологічного факультетів Міжнародного Соломонового університету; медико-інженерного факультету Національного технічного університету України "КПІ" та Національного авіаційного університету (Гуманітарний інститут, факультет психології та соціології).

Для проведення цього педагогічного експерименту нами було використано методику вивчення образної, зорової, слухової та кінестетичної пам'яті (згідно з класифікацією Г. Рейнерта [4], модифікація Н.О. Арістової), яка дає можливість виявити їхній обсяг та рівні розвитку, що важливо для вибору принципів, методів, форм і засобів навчання при вивченні іноземної мови студентами вищих нелінгвістичних навчальних закладів.

Умови цього випробування передбачають зачитування слів з інтервалом в 10 секунд:

1) коса; 2) високий; 3) літо; 4) довгий; 5) дім; 6) винуватий; 7) курча; 8) ручка; 9) брехун; 10) гарний; 11) рослини; 12) сподіватися; 13) жовтий; 14) страх; 15) п'ять; 16) Бог; 17) читати; 18) нога; 19) правосуддя; 20) немовля; 21) ворог; 22) сумка; 23) сором; 24) вулиця; 25) правда; 26) розповідь; 27) щасливий; 28) ґрунт; 29) ненависть; 30) розмова; 31) океан; 32) добрий; 33) фарба; 34) униз; 35) воля; 36) ліра; 37) думати; 38) любов; 39) біг; 40) потворний; 41) закон; 42) сердитий; 43) друг; 44) двір; 45) теплий; 46) нагорі; 47) убивати; 48) плавати; 49) голодний; 50) поганий.

Студентам необхідно вибрати слово, яке розташоване в одній із чотирьох категорій, залежно від домінуючого виду пам'яті. Так, якщо дане слово сприймається як образ, студент обводить цифру 1 (образна пам'ять). Якщо певне слово сприймається як написане слово, студент обводить цифру 2 (зорова пам'ять). Якщо студент сприймає певне слово на слух, необхідно обвести цифру 3 (слухова пам'ять). Якщо певне слово викликає емоції або хочеться зробити якийсь рух, студенту необхідно обвести цифру 4 (кінестетична пам'ять).

За результатами випробування підраховувалась кількість обраних студентами відповідей у кожній із чотирьох категорій та визначався показник виявлення домінуючого виду пам'яті. Для кожного виду пам'яті розроблено шкалу оцінювання її обсягу (таблиця 1).

Таблиця 1

Шкала бальних оцінок

Показник виявлення домінуючого виду пам'яті	Кількість обраних відповідей			
	Образна пам'ять	Зорова пам'ять	Слухова пам'ять	Кінестетична пам'ять
+4	9-50	1-50	3-50	27-50
+3	5-38	8-20	8-22	21-26
+2	0-34	6-17	6-17	17-20
+1	0-29	4-15	4-15	13-16
0	2-19	-13	-13	6-12
-1	-11	-8	-8	3-5
-2	-6	-6	-6	2
-3	-3	-4	-4	1
-4	-1	-2	-2	0

Норма дорослої людини в кожній категорії відповідає показнику 0. У збалансованій групі індекс розбіжності знаходиться в межах від –0,5 до +0,5. Показники, які відрізняються від індексу розбіжності в кожній категорії, показують, як вся група відрізняється від норми.

Результати констатуючого експерименту дозволили нам визначити домінуючі види пам'яті кожного окремого студента та групи в цілому, які впливають на вивчення іноземної мови у вищих нелінгвістичних закладах освіти.

Згідно з рисунком 1, ряд 1 показує ступінь впливу домінуючого виду пам'яті студентів при вивченні іноземної мови групи № 1; ряд 2 – групи № 2; ряд 3 – групи № 3; ряд 4 – групи № 4; ряд 5 – групи № 5; ряд 6 – групи № 6; ряд 7 – групи № 7 та ряд 8 – групи № 8.

Дані, отримані в результаті проведеного експерименту, дозволяють нам стверджувати, що:

у першій групі (16 студентів) індекси розбіжності в категорії „образна пам'ять" +0,25; у категорії „зорова пам'ять" –0,90; у категорії „слухова пам'ять" +1,25 та у категорії „кінестетична пам'ять" –0,75 показують, що групу не можна назвати добре збалансованою. Так, показники +0,25 та +1,25 означають, що для даної групи студентів буде доцільним використання аудіо- та відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови.

Для другої групи, в якій навчається 17 студентів, індекс розбіжності –0,18 у категорії „образна пам'ять", +0,06 у категорії „зорова пам'ять", +0,9 у категорії „слухова пам'ять" та –0,50 у категорії „кінестетична пам'ять" дозволяє зробити висновок про те, що групу можна віднести до збалансованої за трьома показниками. Але, як показують результати, для студентів цієї групи більш ефективним буде виконання вправ з опорою на текст, перед тим як використовувати аудіоматеріали.

Індекси розбіжності у групі № 3 з кількістю 15 студентів відповідають +0,40 у категорії „образна пам'ять", +1,00 у категорії „зорова пам'ять", +0,20 в категорії „слухова пам'ять" та –0,60 у категорії „кінестетична пам'ять". Показник –0,60 в категорії „кінестетична пам'ять" свідчить про те, що у студентів немає необхідності робити нотатки в зошитах при поясненні викладачем навчального матеріалу. Показники у трьох інших категоріях дозволяють стверджувати, що використання аудіо- та відеоматеріалів, а також вправ з опорою на текст на заняттях будуть ефективно впливати на підвищення ефективності вивчення іноземної мови.

Четверта група, в якій навчається 16 студентів, отримала такі індекси розбіжності: у категорії „образна пам'ять" –0,25; у категорії „зорова пам'ять" +0,50, у категорії „слухова пам'ять" +0,06 та у категорії „кінестетична пам'ять" +0,25. Це показує, що група збалансована за показниками в усіх категоріях і що в ній можна подавати навчальний матеріал різними способами.

У п'ятій групі (14 студентів) на заняттях з іноземної групи більш ефективним буде використання аудіоматеріалів, про що свідчить індекс розбіжності у категорії „слухова пам'ять", який дорівнює +1,60. Але показники трьох інших категорій, а саме: „образна пам'ять" –0,60, „зорова пам'ять" –0,14, „кінестетична пам'ять" +0,25 – показують, що група збалансована в цих категоріях. Це дозволяє стверджувати, що використання відеоматеріалів, схем, таблиць, малюнків і вправ з опорою на текст будуть сприяти засвоєнню навчального матеріалу.

Для шостої групи, в якій навчається 16 студентів, індекс розбіжності у категорії „образна пам'ять" –0,60; в категорії „зорова пам'ять", +0,56 у категорії „слухова пам'ять" +1,06 та у категорії „кінестетична пам'ять" –1,06 дозволяє зробити висновок про те, що для студентів цієї групи більш ефективним буде виконання вправ з опорою на текст поряд із використанням аудіоматеріалів. Показник категорії „кінестетична пам'ять" показує, що примушення студентів робити нотатки під час пояснення викладачем навчального матеріалу на заняттях з іноземної мови не принесе позитивного результату.

Індекси розбіжності в сьомій групі з кількістю 15 студентів відповідають –0,13 у категорії „образна пам'ять"; –1,20 у категорії „зорова пам'ять", +1,40 у категорії „слухова пам'ять" та +0,30 у категорії „кінестетична пам'ять". Показник –1,20 в категорії „зорова пам'ять" свідчить про те, що у студентів немає необхідності постійно виконувати вправи з опорою на текст при вивченні навчального матеріалу. Використання аудіоматеріалів буде ефективно впливати на підвищення ефективності вивчення іноземної мови.

У восьмій групі (10 студентів) індекс розбіжності в категорії „образна пам'ять" дорівнює –0,30, у категорії „зорова пам'ять" –0,50, у категорії „слухова пам'ять" +2,00 та у категорії „кінестетична

пам'ять" –0,80. Цю групу не можна назвати добре збалансованою. Так, показник +2,00 означає, що для цієї групи студентів буде доцільним використання аудіоматеріалів на заняттях з іноземної мови. Показник –0,80 у категорії „кінестетична пам'ять" показує, що у студентів немає необхідності робити нотатки під час пояснення викладачем навчального матеріалу на заняттях з іноземної мови, тому що це не приносить позитивного результату.

Згідно з результатами цього педагогічного експерименту обґрунтуємо вибір основних структурних компонентів технології формування мотивації вивчення іноземної мови, а саме: методів, засобів навчання та форм організації навчально-пізнавальної діяльності.

В якості основних методів навчання за технологією формування мотивації вивчення іноземної мови були обрані:

- практичні методи навчання (підготовчі, пробні, тренувальні та творчі вправи);
- наочні методи навчання (демонстрація, комп'ютерний показ);
- методи контролю та корекції знань, умінь і навичок (комп'ютерний контроль та самоконтроль, усне та письмове тестування);
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (створення ситуацій інтересу до навчання, роз'яснення мети навчального предмета та заохочення у навчанні);
- методи активізації навчально-пізнавальної діяльності (інтелектуальні ігри, тренінгово-інструментальні ігри, рольові та навчальні ділові ігри).

Ефективність навчально-пізнавальної діяльності у процесі формування мотивації вивчення іноземної мови визначається не тільки методами, принципами та формами організації навчання, а й засобами. У сучасних умовах процесу підготовки майбутніх фахівців, які збираються працювати в різних галузях, відбувається зміна традиційних засобів навчання на різноманітні медіазасоби: персональні комп'ютери та електронні підручники. Це пояснюється, насамперед, використанням новітніх інформаційних технологій, які проникають у всі сфери людської діяльності та безпосередньо впливають на процеси розвитку сучасного суспільства. Тому головним засобом навчання в розробленій технології є електронний підручник, під яким будемо розглядати сучасний комп'ютерний засіб навчання, який реалізує в навчально-пізнавальному процесі вищого нелінгвістичного навчального закладу виділені в технології формування мотивації вивчення іноземної мови принципи, методи та форми навчання, враховуючи індивідуальні особливості сприйняття навчального матеріалу студентами, що впливає на формування позитивної мотивації до вивчення іноземної мови.

Для ефективної навчально-пізнавальної діяльності на заняттях, а також для самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови розробка електронного підручника базувалася на визначених у технології формування мотивації вивчення іноземної мови принципах навчання, а саме: доступності та міцності засвоєння знань; наочності; індивідуального підходу у навчанні, оптимізації та мотивації навчання.

Результат аналізу праць вітчизняних та зарубіжних вчених і власний пошук дозволяють стверджувати, що електронний підручник відрізняється від традиційних навчальних посібників і підручників тим, що його можна застосувати у вищих навчальних закладах освіти не тільки на практичних заняттях з іноземної мови, а й для дистанційного навчання, для студентів з визначеними фізичними вадами, що не можуть відвідувати заняття та їм необхідно опрацьовувати навчальний матеріал вдома. Тобто електронний підручник створює сприятливі умови для вивчення навчального матеріалу самостійно та у групі, ефективно враховуючи індивідуальні психологічні та фізичні особливості кожного окремого студента.

Слід додати, що обов'язковими складовими запропонованої нами технології є методи контролю та самоконтролю, а саме: комп'ютерний контроль та самоконтроль, усне та письмове тестування, що допомагають не тільки виявити реальний рівень досягнень студентів у навчально-виховному процесі та з'ясувати недоліки, які було допущено, а й вносити необхідні корективи за допомогою використання електоронного підручника на заняттях з іноземної мови.

Розглянемо останній компонент технології формування мотивації вивчення іноземної мови, а саме: організаційні форми навчання, які безпосередньо впливають на результативний компонент навчального процесу і тісно пов'язані з методами і засобами навчання. Основною традиційною формою організації навчання, яка застосовується у вищих навчальних закладах, є лекція або практичне заняття. Поряд із традиційними формами навчання в запропонованій нами технології формування мотивації вивчення іноземної мови використовувалися і нестандартні заняття, а саме: комп'ютерні заняття, заняття-ігри, рольові ігри, ділові ігри, заняття-конференції. Результати впровадження таких нестандартних занять у процес вивчення іноземної мови переконливо засвідчують, що вони впливають на емоційно-мотиваційну сферу студентів, формують мотивацію не тільки навчально-пізнавальної, а й майбутньої професійної діяльності суб'єктів навчання.

Так, одержані в ході педагогічного експерименту результати підтверджують припущення, яке було покладено в його основу, а реалізовані завдання експерименту дають можливість стверджувати, що методика вивчення образної, зорової, слухової та кінестетичної пам'яті допомагає викладачам визначити рівень розвитку видів пам'яті студентів, оцінити їх обсяг та визначити індекс розбіжності для кожної групи студентів, що, у свою чергу, важливе для вибору методів, форм та засобів навчання як основних структурних компонентів технології формування мотивації вивчення іноземної

мови у студентів вищих нелінгвістичних навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения / Владимир Павлович Беспалько. – М.: Педагогика, 1995. – 208 с.
2. Беспалько В. П. Педагогическая технология / В.П. Беспалько, Л.В. Беспалько. – М., 1989. – 100 с.
3. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / Владимир Павлович Беспалько. – М.: Педагогика, 1989. – 192 с.
4. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
5. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: [навч. посіб.] / С.М. Мартиненко, Л.Л . Хоружа. – К.: МАУП, 2002. – 176 с.
6. Педагогика: педагогические теории, системы, технологии : [підручник] / Ред. С.А. Смирнова]. – Москва: Изд. центр «Академия» – 2003. – 512 с.
7. Петровский А.В. Основы теоретической психологии: [уч. пособ. для студ. вуз.] / А. В. Петровский, М.Г. Ярошевский. – М.: Инфра-М., 1998. – 528 с.
8. Психологія: [Підручник] / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін. – [4-те вид.]. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.
9. Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології: [навч. посіб.] / І.Ф. Прокопенко, В.І. Євдокимов. – Х.: Колегіум, 2005. – 224 с.
10. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / Сергей Леонидович Рубинштейн. – СПб.: Питер, 2004. – 713 с.
11. Сластенин В.А. Педагогика / В.А. Сластенин – [2-е изд.] – М.: Изд. центр „Академия", 2003. – 576 с.
12. Reinert H. One picture is worth a thousand words? Not necessarily! / H. Reinert // The Modern Language Journal . – 1976. – Vol. LX. – № 4. – P. 160–167.

УДК 378.147: 009

Чижикова О.В.
Криворізький державний
педагогічний університет

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПРАВОЗНАВЦІВ ЗАСОБАМИ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ

У статті розкривається сутність поняття творчості, розвиток творчих здібностей засобами проблемного навчання в процесі іншомовної підготовки майбутнього правознавця.

Ключові слова: *творчість, творчі здібності, проблемне навчання, проблемна ситуація, майбутній правознавець.*

Чижикова О.В. Развитие творческих способностей будущих юристов средствами проблемного обучения. *В статье раскрывается сущность понятия «творчество», развитие творческих способностей средствами проблемного обучения в процессе иноязычной подготовки будущего правоведа.*

Ключевые слова: *творчество, творческие способности, проблемное обучение, проблемная ситуация, будущий правовед.*

Chizhikova O.V. Development of creative abilities of future lawyers by means of problem education. *The article reveals the essence of the concept of creativity, creative abilities by means of problem education in the process of a future legist's foreign language training.*

Key words: *creativity, creative abilities, problem education, problem situation, future legist.*

Необхідність опанування іноземними мовами сьогодні не викликає сумніву. У методичних рекомендаціях Міністерства освіти і науки України про вивчення іноземних мов у 2010/2011 навчальному році зазначено, що геополітичні, комунікаційні та технологічні зміни в суспільстві залучили і до безпосереднього, і до опосередкованого спілкування доволі велику кількість людей різного віку, професій, інтересів. Відповідно зросли і потреби у використанні іноземних мов. Пріоритетним напрямом у вивченні іноземних мов стало опанування ними як засобом спілкування. Зазначено, що нові завдання вимагають змін щодо визначення рівнів володіння іноземними мовами, нових підходів до відбору змісту та організації навчання, використання адекватних форм та видів контролю [5, с. 10].

Дійсно, використання іноземних мов у професійній діяльності майбутнього фахівця, зокрема правознавця, набуває сьогодні великого значення. Процес європейської інтеграції, який підтримується українським суспільством і урядом, впровадження нових освітніх стандартів у системі вищої освіти в контексті Болонської декларації, зміцнення та стабілізація геополітичної ролі України на міжнародній арені, підвищення статусу й місця нашої країни у світовому співтоваристві обумовлюють обґрунтовану необхідність оволодіння іноземними мовами на високому рівні. Позитивним моментом стало переосмислення ролі іноземних мов для успішної професійної діяльності. Безперечно, знання іноземної мови – це вигідна інвестиція у своє та майбутнє своєї країни.

На необхідності оволодіння іноземною мовою майбутніми фахівцями, зокрема правознавцями, сьогодні наголошують багато дослідників. Науковці розглядають процес опанування іноземними мовами як засіб спілкування й можливість використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур (А. Павлюк); як засіб розвитку особистості, розкриття її внутрішнього творчого потенціалу (Г.І. Бородіна), як робоче знаряддя фахівця (О.В. Катеренчук, О.В. Михайленко), як багаторівневу властивість особистості, що характеризує її творчий потенціал (Р.В. Бєлоусова), як запоруку успішної професійної діяльності та стрімкого професійного зростання (Н.А. Джава, Ю.М. Короткова), як засіб компетентного функціонування у професійному середовищі (В.Д. Борщовецька, Ю.О. Семенчук) тощо.

Мета цієї статті полягає у теоретичному обґрунтуванні сутності проблемного навчання як ефективного засобу розвитку творчих здібностей майбутніх правознавців у процесі іншомовної освіти.

Підвищення попиту на ринку праці на фахівців, що володіють іншомовною компетенцією, створює об'єктивні умови зміни парадигми